

Адыгеим и Лышхъэ УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэу Ольга Голодец зэлуклэгъу дырилагъ

Республикэм и Лышхъэ О. Голодец кыфилотагъ Адыгеим социальнэ-экономикэ лъэныкъомкӀэ илофхэм языхт фэгъэхьыгъэу. Анахь мэхъанэ зэраторырэ пшъэрылхэм зыкӀэ ащыщ Урысыем и Президент жъоныгъуакӀэм кыдигъэкӀыгъэ унашъохэм ягъэцӀкӀэн.

ОтраслэхэмкӀэ «гъогу картӀкӀэ» заджэхэрэр гъэцӀкӀагъэ зэрэхъурэм кыхӀэкӀау гъэхъагъэ шукӀаехэр ашӀынхэ алъэкӀыгъ. Бюджетым епхыгъэу лӀф зышӀэхэрэм ялӀжӀапкӀӀэ фондир процент 20-м ехъоу нахьыбэ хъугъэ. Ащ кыхӀэкӀау кӀӀлӀэгъаджэхэм, врачхэм, культурэм ыкӀи социальнэ лъэныкъом ялофышӀэхэм ялӀжӀапкӀэ хэ-хъуагъ.

Ащ нэмыкӀау 2013-рэ илъэсым Адыгеим кӀӀлӀэцӀкӀыкӀу ыгъыплӀэхэу нэбгырэ мин 1,5-рэ фӀдиз зычӀӀфӀэщтхэр щагъэпсыгъэх, «гъогу картӀкӀэ» заджэхэрэм чыплӀ 130-кӀэ шхъадӀкӀыгъэх. КӀӀлӀэцӀкӀыкӀу ыгъыплӀ 3 кӀӀау ашӀыгъ ыкӀи атӀупшыгъ. МыекъуапӀэ джыри кӀӀлӀэцӀкӀыкӀу ыгъыплӀ 3 щашы, нэбгырэ 240-рэ фӀдиз ыгъыплӀэ пӀпчъ чӀӀфӀэщт.

Зэхэтэкъоным нэсыгъэ унэхэм нэбгырэ 661-рэ къачӀагъэкӀыгъ.

Гъэсэныгъэр уахътэм диштӀэу зэхэщӀэгъэным ипроект ишӀуагъэкӀэ еджаплӀэхэм мылӀкумкӀэ языхт хӀапшыкӀау нахьышӀу ашӀын алъэкӀыгъ. Селоу Красногвардейскэм, къуаджэхэу Хьатикъуаерэ Хьалъэкъуаерэ еджаплӀэхэм ашӀын ащаухыгъ.

ЗэдӀгъушӀлӀгъум илъэхъан анахъу аналӀ зытырагъэтыгъэхэм ащыщ медицинэр. Псауныгъэм икӀӀӀхъумэн

Адыгеим и Лышхъэ ТхьакӀушынэ Аслъан Москва зыщӀӀэм Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэу Ольга Голодец зэлуклэгъу дырилагъ. А зэлуклэгъум хӀӀӀжӀагъэх Адыгеим и Премьер-министрӀэу КъумпӀыл Мурат, республикэм псауныгъэм икӀӀӀхъумэн икӀӀӀхъумэн МэрэтыкӀо Рустем.

игъӀӀӀжӀын тегъӀпсыхъагъэу Адыгеим псӀӀӀӀ 50 ыкӀи медицинэ лӀфшӀӀӀ 14 игъӀӀӀӀгъэу щагъӀӀӀжӀыгъэх. Медицинэ лӀмӀ-псыми 103-рэ къащфыгъ ыкӀи агъӀфӀдӀ, джаш фӀдӀу санитарнэ транспорт 12 къыӀӀӀӀгъэхъагъ.

ТхьакӀушынэ Аслъан зэрэхигъӀунӀфыкӀыгъэмкӀэ, федеральнэ программэм игъӀӀӀӀ ыкӀӀэм зэрӀфӀӀӀрэм тегъӀпсыхъагъэу республикэм медицинэ лӀпылӀгъур нахь тӀрӀзӀу зыӀӀӀӀӀгъэ мӀхъу ыкӀи гъухӀӀӀ блӀагъэхэр мыщ фӀдӀх: ди-агнозыр зыщагъӀуцӀшт ГупчӀу сомӀ миллион 450-рэ зытефӀэщтхэр ашӀышт; псауныгъэм икӀӀӀхъумэн епхыгъэ псӀӀӀӀӀӀ хэм яшӀыкӀӀэ къӀралыгъомрӀэ цӀыфхэмрӀэ

язӀдӀӀӀжӀыныгъэр агъӀпытӀэшт — унӀӀэ мылӀкумкӀэ агъӀпсӀрӀэ поликлиникӀэр республикэм къыщӀфын мурад иӀ ыкӀи врачхэм апае фӀтӀр 60 къащӀфышт. Джаш фӀдӀу республикэм и Лышхъэ жъӀгъӀу зӀлӀхэм апае лӀзӀплӀу ашӀыштхэр къӀӀӀ кӀыбым щыӀӀн зэрӀфаер къы-хигъӀыгъ.

Ольга Голодец зӀкӀӀэ проектхэу зы-

гугъу къашыгъэхэм ягъӀӀӀӀӀӀӀӀ лӀпы-лӀгъу зӀрафӀхъуштыр къыхигъӀыгъ. Ахэм язӀшӀохынкӀӀэ лӀфтхъӀӀӀ гъӀ-нӀфагъэхэм атегушыӀагъэх.

Адыгэ Республикэм
и Лышхъэ
ипресс-къулыкӀу

СурӀтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и КъӀралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

П.П. СтаценкӀэр Адыгэ Республикэм и УплӀӀӀкӀу-лӀытӀӀӀо палатӀэ и ТхьаматӀэ игодзӀ лӀнатӀӀэ лӀгъӀхъӀгъэным ехьылӀагъ

Адыгэ Республикэм и КъӀралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешӀы:

1. Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 70-рэ статья ия 4-рэ пункт иподпунктӀу «з-м» тегъӀпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм и УплӀӀӀкӀу-лӀытӀӀӀо палатӀэ и ТхьаматӀэ игуадзӀу 2014-рэ илъӀсым мӀхъуогъум и 25-м къыщӀгъӀжӀагъэу Стаценко Павел Павел ыкӀор гъӀ-нӀфӀгъӀӀӀӀ.

2. ЗаштӀрӀэ мафӀэм щыублагъэу мы унашъом кӀуачӀӀэ иӀӀ мӀхъу.

Адыгэ Республикэм
и КъӀралыгъо Совет — Хасэм
и ТхьаматӀэ
Владимир НАРОЖНЫЙ

къ. МыекъуапӀэ,
жъоныгъуакӀэм и 28-рэ,
2014-рэ илъӀс
N 953

2014-рэ илъӀсым ия 2-рэ кӀӀӀӀ-ныкӀо къыфӀӀӀӀӀӀ гъӀзетӀу «Адыгэ макъ» къызытхыкӀыхӀэрэм «Аннинское», «Южное солнце», «Кубанский край» зыфӀӀӀӀӀӀрэм афӀдӀэ тыгъӀгъӀзӀ дӀгъӀэ бӀшӀӀӀӀӀӀӀ аратышт. Акциер мӀхъуогъум и 15-м нӀс кӀӀӀӀт. ЗыхӀшъуыгъӀӀн мы лӀфтхъӀӀӀӀӀ шӀагъом!

Мыщ хӀӀӀжӀӀхӀэрӀр къоджӀэ псӀӀӀӀӀӀӀ ащӀӀӀӀ почтӀэ къутамӀхӀэр ары. ПочтӀэм икӀӀутамӀхӀэу къӀӀӀм иадминистративнӀэ чыплӀӀ хӀхъӀрӀэ чылӀӀӀ унӀхӀэр зӀрытхӀэм и ар алъыӀӀӀсын ылӀӀӀкӀышт.

ИндексӀу 14289-р зӀлӀ «Адыгэ макъ» къызытхыкӀыхӀэрэм шӀухъафтыни сертификати аратыштӀӀ!

Сертификатыр зӀратыштхӀэр индексӀу 52161-кӀӀэ тигъӀзет къызытхыкӀыхӀэрӀр ары.

ТигъӀзет къызытхыкӀыхӀэрэм шӀухъафтын къежӀэ!

**2012-рэ илъэсым ижьоныгъоклэ
мазэ Урысыем и Президент
зыкIэтхэгъэ указхэр
зэрагъэцаклэрэм фэгъэхыгъэ
медиарейтингм Адыгэ
Республикэр лъэгэплэшхом
щыдэкIоягъ. Аналитическэ
компаниеу «Медialogия»
зыфиIорэм апэрэу зэхищэгъэ
ушэтынхэм яклэуххэр бэмышIэу
кыыхаутыгъэх.**

Тиреспубликэ

Экономикэм илъэныкIо зэфэшхьафхэмкIэ экспертхэм рейтингы 4 зэхагъэуцагъ. Къэралыгъом игъэорышIэнкIэ Адыгеим я 9-рэ чIыплэр, нэмыкI лъэныкIуи 3-кIэ — ятIонэрэ чIыплэр ыубытыгъ.

— Хэгъэгум и Президент 2012-рэ илъэсым ижьоныгъоклэ мазэ кыдыгъэкIыгъэ указхэр дгъэцэкIэныр типшъэрылIэу щыт ыкIи тилофшIэн шIуагъэу кыкIаIорэр къэзыгъэлыагъорэмэ ар ащыщ, — кыIуагъ республикэм и ЛIышхъэу ТхьаIушынэ Аслъан. — Мы указхэм ягъэцэкIэнкIэ мылIкур республикэ бюджетым кызырэхъидэмылIытэгъагъэм кыыхэкIэу кыныгъуабэмэ тIутэлIэн фаеу зэрэхъугъэм сеуцолIэжьи. АрэуштIэу щытыгъ нахъ мылIэми, лъэныкIо заулэхэмкIэ: бюджетым нахъыбэу фэдэ кIыхъанымкIэ, шIуагъэ кытIэу мылIкур атегощэгъэнымкIэ ыкIи бюджет учреждениехэм ялофхэр нахъышIу шыгъэнымкIэ тилофшIэн дгъэлъэшыгъэу сэлъытэ.

2012-рэ илъэсым ижьоныгъоклэ мазэ Урысыем и Президент ыштэгъэ указхэу унэкоммунальнэ хъызмэтым фэгъэхыгъэхэм ягъэцэкIэнкIэ экспертхэм Адыгеир я 2-рэ чIыплэм агъэуцугъ.

— ГъэрэкIо республикэм квадратнэ метрэ мини 107-рэ

хъурэ унэхэр щатыгъэх. БлэкIыгъэ илъэсым егъэшагъэмэ, ар проценти 9-кIэ нахъыб, — кыIуагъ компаниеу «Медialogия» зыфиIорэм ипресскIулыкIу ипащэу Надежда Жуковская. — Республикэм зэлIуытырэ чIыплэм ипроцент 83,15-мэ газыр альагъэлэсыгъ. ТиеплъыкIэ, ар гъэхъэгъэшхоу щыт.

Аналитикхэм зэралъытэрэмкIэ, плэлъэ кIыхъэм телъытэгъэ къэралыгъом экономи-

кэ политикэу зэрихъэрэмкIэ шьолъыр анахъ пэрытхэм азыфагу Адыгеим чIыплэшхо зэрэциуытыгъэр кыбгъурылонэу щыт. Рейтингыр зэхэзыгъэуцагъэхэм къэбар жъугъэм иамалхэм къэбарэу къащыхаутыгъэхэр, илъэси 7-м кыкIоцI тишъолъыр ахъщэ Iэпылэгъоу кыратырэр бэкIэ нахъ макIэ зэрэхъугъэр кыдалытагъ. Илъэси 7-кIэ узэкIэлэбжымэ, Iэпылэгъур процент 61-рэ хъуштыгъэмэ, джы ар процент 44-м нэсыгъ. Хэгъэгум ишьолъырхэр зэкIэ зыпштэкIэ, фэдэу кыIэкIахъэрэмкIэ Адыгеим я 6-рэ чIыплэр еубыты. Я 3-рэ рейтингми, социальнэ политикэм ипхырышынкIэ шьолъырхэм ягъэхъагъэхэр кызыщылъэгъуагъэми, тиреспубликэ я 2-рэ чIыплэр щыубытыгъ.

— БлэкIыгъэ илъэсым Адыгеим икIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм чIыплэ мин 1,5-рэ фэдиз къащызэлIуахыгъ. Агъэнэфэгъагъэм ар чIыплэ 130-кIэ нахъыб, — хигъэунэфыкIыгъ Надежда Жуковская. — Сабый 240-рэ зэкIолIэнхэ альэкIышIт кIэлэцIыкIу Iыгъыплэ 3-мэ ягъэ-

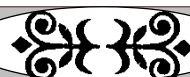
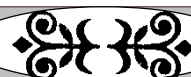
псын МыекIуапэ щырагъэжъагъ, кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм нахъыбэу шIуагъэ къагъэтыгъэным илоф районхэм щылъагъэкIуатэ.

ЗыкI ушэтынхэр зыщыкIошт чIыплэхэм мы илъэсым нахъ лъэшэу анаIэ зэратырагъэтыштым ехъылIэгъэ къэбархэри экспертхэм кыдалытагъэх. ИлъэскIэ узэкIэлэбжымэ, Адыгэ республикэ гимназиер Урысыем иеджэплэ анахъ дэгъу 500-мэ ахалытэгъагъ.

Гъэсэнэгъэр уахътэм диштIэу зэхэщэгъэным илъэсишым кыкIоцI сомэ миллион 730-рэ Адыгеим щыпэлIуагъэхъагъ. Сэнэхъат ухъазырыныгъэмрэ гурыт сэнэхъат гъэсэнэгъэмрэ зызэрарагъэушъомбгъуштым ишIыкIэ тиреспубликэ кыщыхахы.

Аналитикхэм зэралъытэрэмкIэ, Урысыем и Президент 2012-рэ илъэсым ыштэгъэ указхэм яшIуагъэкIэ анахъэу анаIэ зытырагъэтын фэе лъэныкIохэмкIэ Iоф ашIэн альэкIы. ЛъэныкIо заулэхэмкIэ хэхъоныгъэ зэралышIт стратегие зыкIыр республикэм щыпхырышынгъэным иамал ахэм къаты. Тиобществэ ищыIэныгъэкIэ мэхъанэшхо зилэ лъэныкIохэр зэкIэ а указхэм кызыэлъаубыты — экономикэмрэ социальнэ лъэныкIомрэ къащегъэжъагъэу гъэсэнэгъэм, шIэныгъэм, псауныгъэм икIэухъумэн, демографием альэныкIохэмкIэ, джаш фэдэу инвестициехэр нахъыбэу кIахалъханхэмкIэ къэралыгъо политикэр нахъышIоу зехъэгъэным анэсэу.

— Республикэм нахъыбэу инвестициехэр кыхалъханхэм пае гъэцэкIэлэко хабзэм икIулыкIухэм Iоф зэралшэн фэе шапхъэхэр экспертхэм ягъусэу Адыгеим шагъэнэфэгъэх, — кIелуатэ АР-м экономикэ хэхъоныгъэмрэ са-

тыумрэклэ иминистрэу Лыхэсэ Махьмуд. — Ащ амал кьеты административнэ пэрыохуэхэр шагъэзыенхэу. Инвестиционнэ площадкэхэмрэ инфраструктурэм ипсэуалъэхэмрэ яхьылэгъэ къэбархэр нахьбэу ыкйи нахь икьоу алэкхьанхэм фэшл инвесторхэм апае геопортал зэхашагъ. Газгощплэ станциехэм, электроподстанциехэм ыкйи гьогухэм ясхемэхэр ащ шыгъэнэфагъэх. Ащ нэмыклэу инвестиционнэ площадкэхэм язэтегъэпсыхьанклэ, ахэм ящыклэгъэ инфраструктурэм игъэпсынклэ лофшлэнхэр тишъыпкьэу зэхэтэщэх. Инвесторыр анахьэу зытегушлукхэрэр пло-

Республикэм иэкономикэклэ мэхьанэшхо зилэ мы предприятием ипашэу Лэупэклэ Адам кьызырилоагъэмклэ, компаниеу «Дышъэ чыгхат» зыфилорэр Джэджэ районимклэ Сергиевскэ кьоджэ псэуплэм зыщызэхашагъэр илээсищ хьугъэ.

— А уахьтэм кьыклоцл чыгхэм фэдэ планэклэ кьахьауагъ, — кьылуагъ предприятием ипашэу. — Италием ишыклэхэм атетэу, зыгорэклэ ошъухэр кьеххэмэ чыгхэм зэрар аримыхыным пае гьучл хьагъэхэмклэ ухьумагъэхэу, тегугъузэ чыгхатэхэм тэдэлажъэ. Ащ нэмыклэу гектари 8-мэ чыг цыкьлукхэр кьа-

5 члэфэ. Компанием ишпалернэ цех изэтегъэпсыхьан сомэ миллиони 140-м ехьу пэлуагъэхьагъ. Непэ ащ зы сменэм кьыклоцл пкьэу минитлу фэдиз кьыщыдагъэклы.

Гъэрэкло компаниеу «Дышъэ чыгхат» зыфилорэм апэрэу мылэрысэхэр кьышахьыжыгъэх, зы гектарым тонни 7 кьырагъэтыгъ. Адыгеим имызакьоу, Ростов хэкуми, Москви мылэрысэр шылуагъэклы. Тапэклэ фэди 7-клэ нахьбэу пхъэшхьэ-мышхьэр кьахьыжынынэу ыкйи гектар пэпчэ тонн 50 кьырагъэтынэу мэгугъэх.

Илээситлуклэ узэклэлэбэжымэ, тиреспубликэклэ анахь чыг-

апэрэхэм ащыщ

щадкэ зэтегъэпсыхьагъэ ыкйи административнэ пэрыохуэхэр маклэу зилэхэр ары.

Агропромышленнэ комплексмрэ промышленнэ комплексмрэ ялэныкьохэм, чыдагъэм дэлэжьэгъэным, унэхэм ягъэпсын, зеклоным ыкйи хьаклэхэм япхыгъэ фэлофашлэхэм ягъэцэклэн атэгъэпсыхьагъэ инвестиционнэ проектпшлэу зылуэ Адыгеим непэ шагъэцаклэ. Чыдагъэм зыщылэжъэхэрэ заводым ишынклэ, сатыу комплексэу «ИКЕА-МОС» зыфилорэм иятлонэрэ чэзыу Тэхьутэмыкьое районим шыгъэпсыгъэнымклэ хэбзэ лэшхьэтетхэр лэпылэгъу афэ-

сыда плэмэ мы лэаныкьом Адыгеим иэкономикэ илахьышхо хешыхьэ. Гъэрэкло мэкьумэщым инвестициехэу сомэ миллион 597-рэ, гьомылапхьэхэм якьыдэгъэклын сомэ миллион 703-рэ кьахалъхьагъ.

Арэу щыт нахь мышлэми, республикэм имызакьоу, зэрэхгъэгъоуи джыдэдэм лофьгъо гъэнэфагъэхэр апашхьэ итхэу специалитхэм алытэ. Ахэм зэу ащыщ гьомылапхьэшлэу предприятиехэм яоборудование жьы дэдэ зэрэхьугъэр. Производствэр уахьтэм диштэу зэхэцгъэнымклэ, шыкьлэхэр кьызыфэгъэфедэгъэнхэмклэ непэ республикэм ихэбзэ лэшхьэтетхэм афэлъэкыштыр зэклэ ашлэ.

— Республикэм социальнэ-экономикэ хэьоныгъэ ышын пае инвестициехэр ащ нахьбэу кьыхалъхьаным тыналэ тетэгъэты, — кьелуатэ Тхьаклушынэ Аслъан. — Мы аужырэ илээсхэм инвесторхэм Адыгеим нахь зыкьыфагъэзэным пае лофхэр чанэу зэрахьэх, шэпхьэ-хэбзэ лэпсэ дэгъуи ашклэ щыл. 2007-рэ илээсым кьыщегъэжъагъэу республикэм иэкономикэ инвестициехэу сомэ миллиарди 105,7-м ехьу кьыхалъхьагъ. Ащ ыпэрэ илээси 6-м (2001-рэ илээсым кьыщегъэжъагъэу 2006-рэ илээсым нэс) сомэ миллиард 15,9-рэ нылэп ащ кьыхалъхьэгъагъэр. Мы лэаныкьомклэ тилофшлэн анахьэу зытегъэпсыхьагъэр цыфхэм ящылэклэ-псэуклэ зыкьегъэлэтыгъэнын ары.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

хьух. Компаниеу «Киево-Жураки» зыфилорэм икьохьу комплекс ия 2-рэ чэзыу Теуцожь районим шагъэпсыгъ, гипсым хэшлыкыгъэ пкьыгъохэр кьыдэзыгъэкышт заводым ишын аухыгъ, псэолапхьэхэр Мыекьопэ районим кьыщыдэзыгъэкышт промышленнэ комплексыр атлупшыгъ.

Адыгеимклэ чыгхэтэ анахь иныр Джэджэ районим щызэтырагъэпсыхьагъ. Италием зэрэщылэжъэхэрэ шыклэхэр кьызыфагъэфедэзэ, гектари 132-рэ зэпызыубыгырэ мылэрысэ чыгхэр мыщ кьышагъэклых. Хы Шуцлэ лушьоми тапэклэ имылэрысэхэр щичэнхэу инвесторым гухэлъ ил.

щытэгъэклы. Пстэумкли чыгхатэхэм сомэ миллион 350-м ехьу ахэтлхьэгъах.

Предприятием нэбгыри 170-рэ щэлажъэ, гурытымклэ ахэм сомэ мин 26-рэ мазэм кьагъахъэ. Сезоним джыри нэбгыри 100 фэдизмэ мыщ лоф шашлэн алъэкышты. Гъэрэкло предприятием сомэ миллиони 5-м ехьу бюджетхэм аригъэхьагъ. Специалистхэм зэрэхагъэунэфыкьырымклэ, компаниеу «Дышъэ чыгхат» зыфилорэм кьышахьыжырэ мылэрысэхэр шапхьэу щылэхэм адештэх ыкйи дэгъоу локлых. Нэмыц оборудованиер зычлэт цехэу мылэрысэхэр зышабыгырэм продукцие тонн мини

хэтэхом игъэтысын Адыгеим и Лышхьэ хэлэжьэгъагъ. Мазэклэ узэклэлэбэжымэ, ар компаниеу «Дышъэ чыгхат» зыфилорэм шылагъ, проектым игъэцэклэн зэрэклорэм нэлуасэ зыфишыгъ.

— Чыгхатэхэм адэлэжьэнхэр, псынклэу ахэм лэжыгъэ кьыгъэтыгъэныр фэдэкьэклуплэу щыт, ахэм тимэкьу-мэщ зэхьокыныгъэ шуклае фашын алъэкышты, — арилуагъ Тхьаклушынэ Аслъан кьэбар жьугъэм иамалхэм ялофшлэхэм адэгущылэзэ. — Мы проект-ыр Адыгеим щыпхырызыщыхэрэм ыкйи лофшлэлэ чыпкьахэр зэхэзыщэхэрэм лэшэу тафэраз.

Мэкьу-мэщыр республикэм иэкономикэ илээныкьо шхьа-

лэхэм зэу ащыщ. Пстэумкли республикэм продукциеу кьышахьыжырым ипроцент 13,4-р ащ кьеты. Мэкьу-мэщым хэьоныгъэ ышыным фэлорышлэх чыопсыр зэрэдэгъури, чыгухэр зэрэгъэбэжъулэхэри. Экспертхэм зэралытэрэмклэ, лэпэлэсэныгъэ ин зилэ лофшлэхэр, специалитхэм яегъэджэнклэ амалхэр зэрэщылэхэм яшлуагы кьэкло.

— Агропромышленнэ комплексыр республикэм хэьоныгъэ езыгъэшлырэ стратегическэ лэаныкьо шхьалэхэм зэу ащыщ, — ело Адыгэ Республикэм мэкьу-мэщымклэ иминистрэу Юрий Петровым. — Республикэм имэкьу-мэщ инвестициехэр джыри нахьбэу кьыхагъэлъхьэгъэн пае,

УНЭ ГЪЭЦЭКІЭЖЬЫН ІОФШІЭНХЭР

Фондыр кыыхэпхыныр нахь дэгъу

Унэ-коммунальнэ хызмэтым шыклорэ зэхьоклыныгъэхэм Іэпылэгъу афэхьугъэным телытэгъэ Федеральнэ фондэу зэхашэгъагъэм ишлуагъэкІэ, тапэрэ илэсхэм фэтэрыбэу зэхэт унабэ зэтырагъэпсыхьажьыгъ. Ау фондым шлуагъэу пылым икыоу уасэ фэзышлын зымылэкІхэрэр кызыэрэтхэтыгъэхэм ыпкы кыкІлэу, «тиахъэ хэтлхьаштэп» аІозэ, ащ кытырэ амалышлур бэмэ зылэкІагъэ-кыгъ. Джи хабзэр кызыэхьоклыгъ, урысые фондым ычыплэкІэ субъект пстэуми шьолпыр фондхэр ащызэхашагъэх. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илэсым шэкІогъум и 21-м номеру 270-рэ зытетэу кыдыгъэкІыгъэ унашъомкІэ шэн-щэфэным пылынэу шымыт организациеу фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ябысымхэм зэдыряе мылкур зэтэгъэпсыхьажьыгъэнымкІэ республикэ фонд зэхашагъ. А унашъомкІэ фондым иустави аухэсыгъ. Мы организациеу илофшлэн зэрэзэхашагъэр кьедгъэуатэ тшоигъоу ащ идиректорэу агъэнэфэгъэ Пшыгъонэ Руслэн джырзблагъэ зылудгъэклагъ.

Ащ кызыэрэфилогатгъэмкІэ, фондир зызэхашагъэм ыуж илэсныкыом кыкІлоцІ фэтэ-

рыбэу зэхэт унэхэм ябысымхэм зэкІэри зыхэлэжьэрэ зэлукІэ зэхашэнышъ, зэкІэми зэдыряе мылкур зэтэгъэпсыхьажьыгъэным фэшІ мылкур изэлугъэкІэнкІэ шыкІлэу кыыхахыштыр агъэнэфэн фае ыкІи бгъу пстэумкІи укыкІызэ хысапкыдзэнхэр пшыхэмэ, фондир гъусэгъу пшыныр анахь дэгъоу зэрэщытыр нафэ кьэхъу. Сыда плэмэ фондым илофшлэн зэхэщэгъэным пэлухьашт мылкур джыри бюджетым илэзэплэ пстэури: федеральнэ, республикэ ыкІи муниципальнэ бюджетхэр хэлэжьэщтых. Цыфхэм зэхалхьэрэ мылкур кьодиемкІэ унэхэр зэтэгъэпсыхьажьыгъошл хьуштэп. Гушылэм пае, унашъхэр шъхьэлэт зилэ шыкІлэм фэдэкІэ зэблэхъужыгъэн фаеу зыхъукІэ, проект ягъэшыгъэнэу хьушт. Ащ пэлухьашт мылкур зэхалхьэрэ закомкІэ зэлугъэкІэгъэныр псынкІэгъоштэп. Етіани а проектым игъэхьазырын ыуж итыштыр фондир ары нахь, фэтэрхэм

ябысымхэр арэп. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм яинагъэ зэфэдэп. Арышъ, ахъшэм иугъоин шапхъэу пылпыр зэфэныгъэм телытагъэу шытын фае. Ащ шыкІлэу пылымкІэ Руслэнэ тызеупчІым кызыери-луагъэмкІэ, квадратнэ метрэм телытагъэу уасэр агъэнэфагъ. Мыщ дэжыым щыхэгъэунафыкІыгъэн фае уасэр нахь макІэу зышыгъэпсыгъэхэм тиреспубликэ зэрашчыр. Гушылэм пае, тигъунэгъу Краснодар крайм зы квадратнэ метрэм ыуасэ соми 5,32-у щэгъэнэфэгъэмэ, тиреспубликэкІэ ар соми 4,1-м шлокырэп. Коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм ауасэхэр игъом зымытыхэрэр цыфхэм зэрахэтхэм фэдэу, гъэцэкІэжыным пэлухьаштыр иплэм ехъуллэу зымытыштыр кьахэкІынхэ ылэкІышты. Ау

фондым ахэм гъунэ алыфышты, Іофыр хыкумым лыгъэлэсыны ылэкІышты. Арышъ, ылэкІэ нахь дэгъоу зыщэтым яфедэ кызыгурымылуагъэхэр джи афагъэуным щэгугъхэмэ, хэукох. Илэсым имэзэ пчъагъэмэ ателытагъэу тхьапэхэр зыдэтхэ тхыль цыкІлэхэр кытатынхэшъ, мазэ кьэс уасэр ттынэу шытышты, фаем нахь па-

сэу мэээ пчъагъэм тефэрэр ытынэу амал илэшт.

Руслэн кызыэрэтилуагъэмкІэ, цыфхэм атырэ ахъшэр кІодыным утешыныхъанэу шытэп. Ар банкым илышты, кызыэрэклокырэм пае процентхэри кытынхэ ылэкІышты. Ежъ фондым ищІлэкІэ-псэукІэ, яІофышлэхэм ялэжъапкІи зэрэдыхэтэу, пэлухьаштыр бюджетым кытылупшышты, цыфхэм зэхалхьэрэ ахъшэм шыщэу зы чыпычи ихъарджхэм апэлугъэхьаштэп. Бюджет организациеу зыуплэкІлэхэрэ кьулыкьухэр ахэм ренэу алыплэшты, шапхъэхэр арагъэукоштытхэп. Арышъ, чыплэ фондир сыдырэ лъэныкыокІи цыхьэшІлэгъоу шытышты.

Мылкоу зэлукІэрэр агъэфедэзэ чэзыу-чэзыоу унэхэр агъэцэкІэжыштых. Арышъ, хэти зычІэс унэр агъэцэкІэжыныу загъэнэфэгъэ илэсыр зэригъэшлэн ылэкІышты Адыгэ Республикэм псэолэшІынымкІэ, транспортымкІэ, унэ-коммунальнэ ыкІи гъогу хызмэтхэмкІэ и Министерствэ исайт ит списокэм халплэмэ. Зигугъу кьэтшылыгъэ Іофыгъом ехьыллэгъэ упчІэ зІлэхэр афытеонхэ алыкІышты мы телефонхэмкІэ: **54-54-35; 54-54-38.**

СЭХЪУТЭ Нурбий.

КІЭЛЭГЪАДЖЭМРЭ ШЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Бзэр фаеи зэрегъашІэ

Красногвардейскэ гимназиу N 1-м нэмыцыбзэмкІэ икІэлэгъаджэу Тэтэр Сулиет зэгъэпшэнхэр ышыхэзэ, гъэсэныгъэм екІоллэкІэ хэхыгъэу кыфигъотыхэрэр тшІогъэшІлэгъоных. Пэрыохъухэм уашІокІыным фэшІ шыІэныгъэм куоу ухэплэн фаеу ащ елытэ.

— УзэрымыкІогъэ гъогуру умыуыныр нахьышлэ, — еІо Тэтэр Сулиет. — ПшІэн плэкІыштымкІэ ор-орэу уасэ зэптыжъэу зэбгъасэмэ, илофшлэн нахь ІэшІэх кыпфэхъушты.

— **Къэралыгъо университетир Краснодар кызышылоухым Ленинград узэрэщылжъагъэр, гукъэкІыжъэу уілэр кыталога.**

— ОшІа, уныбжыкІэ зыхъукІэ, узыхэдэн плэкІыштыр нахьыб. Ленинград илэси 4 Іоф шысІагъ. Тарихьым, культурэм афэгъэхьыгъэу Ленинград шыслэзгъугъэр бэ. Революциеи икьалэ шІэныгъэу шыззэгъэгъотыгъэр непи сэгъэфедэ. Къыныр кызыэунэкІын зэрэплэкІыштыр, лІыхъужыны-

гъэр кІэлэеджакІохэм зэралыбгъэлэсыштыр, нэмыкІхэри гъэсэныгъэм ищыкІагъэх. Хэкум кызысысэгъэзэжыым, Бжыхъэкожъым иеджаплэ завучэу Іоф шысІагъ.

— **Нэмыцыбзэр урысыбзэм е адыгабзэм фэдэп. Красногвардейскэ икІэлэеджакІохэр уисэнэхьаткІэ ебгъэджэнхэр орыкІэ сыда?**

— Илэс 14 хъугъэ завучэу ыкІи нэмыцыбзэмкІэ кІэлэгъаджэу псэуплэм Іоф зышысІлэрэр. Ебгъаджэрэм ыгу рихьэрэмрэ пшъэрылэу иІэмрэ зэбгъэпшэнхэр нахьышлэ. Бзэр

дэгъоу ышІэным фэшІ ищыкІэгъэ литературэр зэригъэфедэрэм сэ мэхъанэ есэты. Республикэм изэнэкъокьухэм чанэу ахэлэжьэрэ кІалэхэр есэгъаджэх. Апшъэрэ еджаплэхэм ачІэхьаштыр ахэсэлъагъох. ІэнэтІэ зэблэхъуныр зикІасэмэ сачыщэп. Сисэнэхьат сшІогъэшІлэгъоныхъ, езгъаджэхэрэм сагурэІо, сигъогу кытэхьаштыр кьахэкІыштыу сэгугъэ.

— **УілофшІлэгъухэм кызырэсалуагъэмкІэ, Урысые Федерациеи гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэи Шытхъу тхыль кыпфагъэ-**

шъошагъ. Урысыеи икІэлэгъэджэ анахь дэгъухэм язэнэкъокьу хагъэунафыкІырэ чыплэр кышыцІдэпхыгъ. Ебгъаджэхэрэм...

— Езгъаджэхэрэм шытхъоу афалорэм нахь сегъэгъушІо. Александр Замчий, Елена Прудниковар, нэмыкІхэри тиреспубликэ иеджакІохэм нэмыцыбзэмкІэ язэнэкъокьу шытхъуцІэхэр кыщахыгъэх.

— **Конференциеи, шІэныгъэлэжъхэм язэлукІэхэм уахэлэжъэ, методикэм ехьыллэгъэ тхыгъэхэр уілэх. Гъэсэныгъэр тшуахътэ зэрэщыгъэпсыгъэм уегъэраза?**

— Инджылызыбзэр я 2-рэ классым, нэмыцыбзэр я 5-рэ классым кьащыублагъэу зэрагъашІэх. Ащи узэгупшысэн хэлъ. Сэ методикэмкІэ зэфэхьысыжъэу сшІыхэрэр шыІэныгъэм кыыхэсэхых. Зэгъэпшэнхэр сшІынхэр Іоф кызыэрэклоу кысшыхъурэп. Сэнаушыгъэ зыхэлпымрэ гуетыныгъэ кызыхэзыгъафэрэмрэ яеджакІэ зэрэзэфэмыдэр сэркІэ шъэфэп. Инджылызыбзэр нахь ящыкІэгъэштэу алытэзэ, ащ изэгъэшІэн кыыхэзыхырэмэ салокІэ.

— **Бзэр — псэ. Бзэр зэзымыгъашІэрэмэ сыда яІлэрэр?**

— Уиныдэлъфыбзэ зэмыгъэшІэныр тэрэзыхэп. ІэкІыб къэралыгуабзэхэр зэбгъэшІэнхэу

уфаемэ, джи амалэу шыІэр бэ. Интернетир, нэмыкІхэри гъэфедэх. Тхьамафэм кыкІлоцІ нэмыцыбзэмкІэ урокитІу зы классым щахы, инджылызыбзэм уроки 3 пэлугахъэ. Ар кыдэпллытагъэми, нэмыцыбзэм мэхъанэу ратырэр нахь макІэу сшІытэрэп. ШыІэныгъэм дебгъаштэзэ, хэкІыплэмэ уалыхъуныр нахь тэрэз. Бзэ зымыІэр лъэпкы шъхьафэу дунаим тетын ылэкІыштыми сшІлэрэп.

— **Бзэр нахь дэгъоу зэрагъэшІэным фэшІ екІоллэкІэ хэхыгъэхэр зэрэуілэхэр тэшІэ.**

(Сулиет мэхъы. Адыгэ шьуашэр зышыгъэ кьэшъокІо пшъашъэу тапашъхэ шытым еплъы). — Адыгэ лъэпкы шэнхабзэхэр, усэхэр, театрализованнэ кьэшІынхэр ятэгъашІэх. КІэлэгъаджэхэр, зэхэщакІохэр цыф гъэшІлэгъонхэу, Іофым ыгъэгумэкІхэу еджапІохэм ятэгъэлэгъух. Ащ шлуагъэу кытырэр егъэжэплэшІлэхэм лъапсэ афэхъу. Сыфай сурэтыр зытхырэ сІахьыл пшъэшъжыехэу кызыгосхэм янасып адэгъошынэу.

— **ГухэлъышІоу уілэхэр кыбдэхъунхэу пфэтэІо.**

— Тхьауегъэпсэу.

ЕМТІЛЫ Нурбий.

Сурэтым итхэр: **Тэтэр Сулиетрэ ілахьыл пшъэшъжыехэмрэ.**

КІэуххэр зэфэхьысыжыгъэх

Урысыеи ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэи ГъэлорышІаплэу АР-м шыІэм, Мыекъопэ администрациеи гъэсэныгъэмкІэ и Комитет ыкІи вневедомственнэ мэшІогъэкІосэ кьулыкьум и Адыгэ кьутамэ зэгъусэхэу икІырэ мазэм Мыекъуапэ иеджаплэхэм азыфагу зэнэкъокьу шызэхашэгъагъ.

Зэнэкъокьур Мыекъуапэ имэшІогъэкІосэ частэу N 14-м шыкІуагъ. Ар учугъуи 3-у зэтэфыгагъ. Апэрэр — теориеткІэ ушэтыныгъ. АщкІэ анахь шІэныгъэ дэгъухэр кьэзыгъэлэгъуа-

гъэхэр лицееу N 8-р, еджаплэу N 20-р ыкІи гимназиу N 22-р арых. Ахэм апэрэ чыплэр афагъэшъошагъ.

ЯтІонэрэ чыплэр аубытыгъ гурит еджаплэхэу N 2-м ыкІи

N 10-м, яцэнэрэр ахыгъ гурит еджаплэхэу NN 6-м, 11-м ыкІи лицееу N 19-м.

Практическэ шІэныгъэхэр кІэлэеджакІохэм лъэныкыуитІукІэ кьагъэлэгъуагъэх. Апэрэр мэшІогъэкІуасэхэм ящыгъын зыщыплэныр, ятІонэрэр мэшІогъэкІосэным псынкІэу зызэрэтебгъэпсыхьаштыр арыгъэх. А лъэныкыохэмкІэ дэгъоу зыкьагъэлэгъуагъ еджаплэхэу NN 20-м, 2-м ыкІи лицееу N 35-м яя 9-рэ

классхэм ащеджэхэрэ Саша Яремкиным, Антон Федоровым ыкІи Артем Асеевым.

КІэуххэр зызэфэхьысыжыхэм, еджаплэхэу N 20-м, N 2-м ыкІи лицееу N 8-м чыплэхэр афагъэшъошагъэх.

Илэс кьэс мыщ фэдэ зэнэкъокьухэр Мыекъуапэ шызэхашэх. Ахэм языфэгъэхьазы-

рын ишлуагъэ кьэкІо машІор кьэмыгъэхъуэнымкІэ кІэлэеджакІохэм яшІэныгъэхэм ахэгъэхьогъэнымкІэ. Мыщ шагъотырэ шІэныгъэхэр ахэм шыІэныгъэм кьащышъхьэлэшт. Ащ даклоу зэнэкъокьум ишлуагъэ кьэкІо ныбжыкІэхэм ясэнэхьат кыыхахынымкІэ.

(Тикорр.).

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» шылажъэхэрэр гухэкІышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх компьютер цехым иІофышІэу Сетэ Фатимэ янэу Къазый Цуцэ — илэсыбэрэ хьалэлэу лъэпкы гъзетым фэлэжъагъэр — зэрэщымылэжыым фэшІ.

КЪАНДОР Анзор.
Урысые Федерацием
и Федеральнэ Зэлыкэ
и Къэралыгъо Думэ
идепутат илэпылгъу.

Адыгэхэм яапэрэ контр-адмиралэу Тхьагэпсэу Мэджидэ Мыхьамодэ ыкьор кызыхъугъэр непэ илэс 85-рэ мэхъу

Хэгъэгүл

фэклышхохэм ыбгъэгу зэлъапкIэ. Цыф еджэгъэ-гъэсэгъэ кьодыеп, «епцэжыгъэхэм» ащыщ, нэхъой, Iэдэб дахэ хэлъ. Адыгеим икIэлэ плугъэ анахьышлэху Хэгъэгүр зэрыгушхохэрэм ащыщ.

Мэджидэ жьоныгъуаклэм и 31-м, 1929-рэ илэсым Шэуджэн

районым ит кьуаджэу Хьатыгъужьыкьуае кызыхъугъ. МэкъумэщышIэ лъапсэр зилэ клалэр хым дихьыхыштми хэти ышлагъэп. ГъашIэр шьо пчъагъэу зэхэлъба?!

Апэрэ классым зэкIом, яунагьокIэ Краснодар щыпсэуштыгъэх — 1934 — 1937-рэ илэсхэр арыгъэ. Ау охтэ фыртыхэм яжыкыилъ ин Мэджидэ ятэ илэс 24-рэ нахьымыныбжъэу зыдихыгъ. Тынчъэу кьэнэгъэ шьэожьыер ятэш Тхьагэпсэу Ахьмэд зерищэлэжыгъ. Мыекъуапэ иеджэн щылыгъэкIотагъ. Хэгъэгү зэошхом илэхъан Iэтэхъуагъ: 1944 — 1945-рэ илэсхэм янэ игъусэу Мыекъопэ дэплэ артелэу Дзэ Плъыжым хэт тидзэкIолIхэм апае щыгын-шъуашэхэр зыщадыштыгъэм Iоф щышлагъ.

ЕджакIэр кызеуехым, 1946-рэ

илэсым, ушэтынхэр дэгъоу ытыхи, кьалэу Баку дэт Каспийскэ апшэрэ дзэ-хы училищэу Кировым ыцIэ зыхьы-рэм чIэхъагъ, 1950-рэ илэс-сым ар кьыухыгъ, лейтенант-ыцIэр илэу ХышлуцIэ флотым икьухьэхэм кьулыкьур ащы-ригъэжыагъ. Шышхьэлэу мазэм, 1952-рэ илэсым Темыр флотым агъэклэуагъ, ащ илэс 35-рэ кьулыкьур щыхьыгъ.

Офицер ныбжыкIэу Тхьагэпсэу имафи, ичэчи хышхом епхыгъагъэх, кьухъэ зэфэшхьафхэмкIэ хышхо олэ зэмылэужыгъохэм бэрэ ар атетыгъ. Зэошхом ыуж хычIэ шьолы-хэр тыдэкли зэфэдэу лагымэхэмкIэ зэлъыпкIэгъагъэх, ахэр зэрарынчъэ шыгъэнхэ фэягъэ кьухьэхэр гупсэфэу хым щызе-клонхэм пае. Мы зэо пшэ-рылъ иным фэгъэзэгъагъ Тхьагэпсэу ыкли а Iофышхор зэшлуихыгъ. Хы ШлуцIэр, ащ ыужым Темыр мылылэ тенджэзым ипсхэр ыгъэкъэбзэжы-гъэх. Щытхъу хэлъэу игъом Iо-фыр зэригъэцэкIагъэм кьыкIэ-кIуагъ «За боевые заслуги» зыфилорэ медалыр. 1954-рэ илэсым кьыщегъэжыагъэу 1958-м нэс Тхьагэпсэу Мэджидэ хыкьумэхэу Новая Зем-лям ихы-дзэ чыпIалэхэм атом Iашэм иухъазырыныгъэ ыкли ар ащыушэтыгъэным хэлэжыагъ, зипцэхэ соединении мызэу, мытIоу ащ паекIэ пэрытынхэр кьыратызэ, Хы-Дзэ Флотым

изэлэпахырэ Быракъ Плъыж кьыфагъэшъошагъ. Унэшъо инхэр пылухъанчъэу игъом зыгъэ-цэкIэу, зэо техникэр ыкли IэшакIэхэр псынклэу зылэ кьызгъэ-хьэрэ дзэпащэу М. М. Тхьагэпсэу зыкьэухъумэгъэнымкIэ министрэм, Хы-Дзэ Флотым и Пэцэшхо ацIэкIэ **Жьогъо Плъыжым** иорденитIу, орденэу «За службу Родине в Вооруженных Силах СССР III степени» ыкли **медаль 15 кьыфагъэшъошагъ**.

1978-рэ илэсым М. М. Тхьагэпсэу Краснознаменнэ Темыр флотым зэо гъэлорышIэ-нымкIэ штабым ипащэ игуа-дзэу агъэнэфагъ ыкли 1987-м нэс мы IэнатIэм Iутыгъ контр-адмиралыцIэр илэу, илэс 41-рэ Хы-Дзэ Флотым фигъэшъошагъ. Запасым щылэу, 1988 — 1991-рэ илэсхэм кьалэу Ригэ СССР-м и Кьэралыгъо резервхэм якьу-лыкьухэм ахэтыгъ.

Кьулыкьум хэтэу, тыдэ зы-щылэ Мэджидэ зыкIэ ихэку, Адыгеир щыгъупшагъэп, ащ сыдигъуи зэпхыныгъэ дырилагъ. Зипэщэ частыр Кошхьэблэ рай-оным ит кьоджэгъоу Дружбэм иеджаплэ, Мыекъуапэ дэт ПТУ-у N 1-м Iэпылэгъу кьа-фэхъуштыгъ.

Кьулыкьур зеухым, контр-адмиралыцIэр илэу М. М. Тхьагэпсэу Мыекъуапэ кьыгъэ-зэжыгъ. Илэпкь ищылэчIэ чанэу хэуцуагъ. Адыгэ Рес-публикэ ныбжыкIэм иобщес-твеннэ-политическэ щылаклэ нахьышлу шыгъэным, Iлэужы-кIэхэр гьогу зафэ тещэгъэн-хэм илахэ хешIыхъэ. Ныб-жыкIэ патриотическэ плуны-гъэм Iофышхоу дишIэрэр кьы-дальыти, **1999-рэ илэсым** отставкам щылэ контр-адмира-лэу Мэджидэ анахэ кьэралыгъо тын лъапIэу тиреспубликэкIэ илэр, медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфилорэр кьы-фагъэшъошагъ.

Тхьагэпсэу Урысые фло-тым иветеранхэм я Союз икьу-тамэу Адыгэ Республикэм щызэхэщэгъэм икIэщакIу, ипащ. Кьыным щымыштыгъ, гъэшлэ гьогубэм ащыпсыхъэгъэ хэгъэ-гүлэу, апэрэ адыгэ контр-ад-миралэу Тхьагэпсэу Мэджидэ цыф лъэш, цыфышлу.

Хэткли, сыдкли зафэ. Унэгъо дахэ ил — ыкьо тым илэагъо рыкIуагъ, Улэшыгъэ КIуачIэхэм яветеран, полковник; ыпхъу — социологие шIэныгъэхэмкIэ кандидат, инджылызыбзэр МКЪТУ-м щарегъашIэ. Ахэм кьахэкIыгъэ кIэлищырэ зы пшъашьэрэ дахэу зыкьалэты. Ятэжэ лы Iуш гъэсэгъэшхом илэуж ахэр рыкIоштых, бэрэ рыплэщтых.

Непэ кьызыщыхъугъэ имэ-фэшхокIэ Тхьагэпсэу Мэджидэ зэкIэ Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф жьугъэ мин-мэ ацIэкIэ ыкли гъэзетэу «Адыгэ макъэм» илофышIэхэм ацIэкIэ тыфэгъушлэ, мамыр огур шъха-щытэу, псауныгъэ дахэ илэу, игугъэ инхэм сыдигъуи анэ-сэу, игупсэхэм адатхъэу, Хэ-гъэгум ыкли икIэсэ Адыгеим ятхъагъо хэтэу илэсыбэ джыри кьыгъэшIэнэу тыфэлъало.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

АДЫГЕИМ ИКОМСОМОЛ ИЯ 90-рэ ИЛЭС ИПЭГЪОКИ

Щысэшлум узылъещэ

Щылэныгъэм кьыщакIугъэ гьогум рымыукIэтэжхэу ягукъэкIыжхэм шъхьэхыгъэу кьатегушIэрэмэ ащыщых Тэу Аслъанрэ ЕмтIылъ Юсыфрэ. Кьоджэ зэфэшхьафхэм ащыпсэухэзэ комсомолым хэхъэгъа-гъэх. Общественнэ IофшIэнэу агъэцэкIэрэм гушлуагъо хагъуатэщтыгъ.

— Теуцожь районым колхоз пэры-тэу илэгъэ «Октябрэм» илэс 15 ме-ханизаторэу Iоф щысшлагъ. Бригадэм икомсомол организацие исекретарэу сыщытыгъ. ВЛКСМ-м и Теуцожь рай-ком сыхэтыгъ, — кьелуатэ Адыгэ Рес-публикэм и Лъэпкь музей шIэныгъэмкIэ илофышIэу, археолог цIэрылоу Тэу Аслъан. — Социалистическэ IофшIакIэм и Лыхъужьэу Янэкъо Исхьакъ бригадэм ипэщэгъ. Сэ тракторышхоу «К-700»-м сытесэу чIыгур сыжьоштыгъ.

1975 — 1980-рэ илэсхэу А. Тэур кьызытегушIэрэмэ кьэбар гъэшIэгъон-хэр япхыгъэх. А лъэхъаным дэгъоу Iоф зышIэщтыгъэхэм ащыщыгъэх ныб-жыкIэхэу Кьэрэтэбэнэ Аслъан, Шьы-нэхъо Ибрахьым, Тыгъужь Аслъан, нэмыкIхэри. Хьэпэе зэшхэр спортым зэрэщыцIэрылохэм дакIоу, лэжыгъэм илухыжын чанэу хэлэжэщтыгъэх.

Дзэм клорэ клалэхэр зэрагъэкуатэ-щтыгъэхэр, плуныгъэм ехьылIэгъэ пчы-хъэзэхэхъэу зэхэщэщтыгъэхэр Тэу Аслъан щыгъупшэхэрэп. УныбжыкIэу

комсомолым ухэмыхъаныр кьырагъэкIу-щтыгъэп. Дзэм кьулыкьушIэ зэрэклошты-хэм клалэхэр дэгүлэщтыгъэх.

— Лъэхъэнэ гъэшIэгъоныгъ тыкьызы-тегушIэрэр, — ело Адыгэ респу-бликэ гимназиет тарихьымкIэ ыкли об-щественнэ дисциплинэхэмкIэ икIэлэ-егъаджэу ЕмтIылъ Юсыф. — Комсо-молым типлуштыгъ. ВЛКСМ-м ехьылIэгъэ орэдхэр непи жьы хьухэрэп. Сызы-щеджэгъэ кьуаджэу Щынджые артист цIэрылоу, цыфышIоу кьыдэкIыгъэхэм щысэ атетхэу тызыгъэсэгъэ клэлэгъа-джэхэм комсомолым ехьылIагъэу кьыт-фалуатэщтыгъэр непэ силофшIэн щы-сэгъэфедэ.

Тэу Аслъан Адыгеим культурэмкIэ изаслуженнэ IофышI, ЕмтIылъ Юсыф Адыгэ Республикэм народнэ гъэсэн-гъэмкIэ изаслуженнэ IофышI. Адыге-им икомсомол илэс 90-рэ зэрэхъу-рэм фэгъэхыгъэ Iофыгъохэм ахэлэ-жъэх, ныбжыкIэхэм алоклэх.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Яунэ амалхэр нахьышлу ашыгъэх

Ны (унэгъо) мылькум ишлуагъэкIэ Адыгеим щыпсэурэ унэгъо 10138-мэ яунэ амалхэр нахьышлу ашIынхэ алъэкIыгъ.

КIэлэцIыкIу зилэ унагъохэм кьэ-ралыгъо Iэпылэгъу ятыгъэным ехьы-лIэгъэ программэр социальнэ про-граммэ пстэуи азыфагу непэ анахэ зыкIэгъушлэху ыкли зигъо дэдэу щыгъэ-псыгъ. Зигугъу кьэтшыгъэ унэгъо пчъагъэм щыщэу 5128-мэ ны (унэгъо) мылькум ишлуагъэкIэ унэм пае чIыфэу аштагъэм щыщ Iахэ е зэрэпсаоу аты-жыгъ. А Iофым сомэ миллиардрэ миллион 200-рэ пэлуагъэхъагъ. Ащ имызакъоу, сомэ миллиардрэ мил-лион 611,8-рэ пэлуагъахы, унэгъо 5010-мэ чIыфэ амыштэу унэ кьа-щэфыгъ, ашIыгъ е зычIэсхэр агъэкIэ-жыгъэх.

Джыри зэ шьугу кьэтэгъэкIыжы, УФ-м ПенсиехэмкIэ ифонд 2007-рэ илэсым ищылэ мазэ и 1-м ыуж ятIонэрэ, яцэнэрэ е ахэм кьакIэлъы-кIогъэ сабыл кьызыфэхъугъэхэм ны (унэгъо) мылькумкIэ сертификатхэр зэраритыхэрэр ыкли а мылькур гъэ-зекIогъэным ехьылIэгъэ лъэлэу тхьлхэр зэраIыххэрэр.

Унэ амалхэр нахьышлу шыгъэнхэм имызакъоу, ны (унэгъо) мылькур са-биймэ ащыщ горэ гъэсэнныгъэ зы-

щарагъэгъотырэ учреждением щылы-гъыгъэным, ным пенсиеу кьыраты-щтыр нахьыбэ шыгъэным апэлуагъэ-хъан алъэкIышт. Тиреспубликэ щып-сэурэ унэгъуи 133-мэ ыпкIэ лъаты-зэ гъэсэнныгъэ ягъэгъотыгъэным ны мылькумкIэ сомэ миллион 6 пэлуагъэ-хъагъ. IофшIэнымкIэ пенсием мыль-ку зыщызэлэуагъэкIэрэ Iахъу илэм ны мылькумкIэ сомэ мин 752,7-рэ пэлуагъэ-хъэгъэным ехьылIэгъэ унэшъуи 4 ПенсиехэмкIэ фондым иреспубликэ Кьутамэ ышыгъ.

ПенсиехэмкIэ фондым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Кьутамэ ипресс-кьулыкьу.

Мэкьюогъум и 1-р — клэлэцлыкхэм якъэухъумэн и Дунэ маф

Шлоу щылэр зэккэ къагдэрэхъу

Къэралыгъом, лъэпкъым, унагъом сьд фэдэрэ лъэхъани баиныгъэ шхъалэу ялэр, нахъышлур зыфагъазэрэр сабыир ары. «Сабыи зэрымысым насып ильэп», ало адыгэхэм. Унагъом кхыхорэ сабыим насыпыр кыдаклоу алытэ. Къэралыгъор иклэлэцлыкхэмрэ инэж-лужьхэмрэ зэрапылым бэ кыгъэлагъорэр, а лъэныкхэм зэраделажьэрэр ары уаси зэрэфашырэр. Непэ тиклэлэцлыкхэр насыпышлоу къэтэджынхэм, яклэлэцлыкхуо гушлого гукъэкыжхэмкэ ягъашэ кхыхэнэным фэш тэ, нахъыжхэм, бэ кытэлъытыгъэр.

Ныр, сабыир, унагъор къэухъумэгъэнхэм епхыгъэ лофыгъоу тиреспубликэ щызэрэхъэрэр маклэп. Ахэм янахъыбэм ягъэцкэн фэгъэзагъэр Адыгэ Республикэм лофшлэнымкэ ыккы социальнэ хэхъоныгъэмкэ и Министерств, цыфхэр со-

циальнэу къэухъумэгъэнхэмкэ гупчэхуэ чыплэхэм ащылэхэр ары. Мазэ къэс ахъшэ лэпылэгу зэрэтэу 2014-рэ ильэсым имэлылфэгъу ехъулэу республикэм исыр клэлэцлыкху 54634-рэ. Ащ пэлухъэрэр сомэ миллион 21-рэ мин 807,84-рэ.

Анахъ аналэ зытетхэм ащыщых сабыибэ зыщанлурэ унагъохэр. Республикэ бюджетым кхыхэлырэ мылкъумкэ мыщ фэдэ социальнэ лэпылэгу ахэм арагъэгъоты: коммунальнэ фэлофашлэхэм, гъэстыныпхъу ащэфырэм (къамыгъэфэбэрэ унэхэм арысхэм) ауасэ ипроцент 30 къафегъэгъэзэжыгъэныр, зыныбж ильэсыным нэмысыгъэ клэлэцлыкхэм къафыратхыкырэ лэзэгъу уцхэр ыпккэ хэмылэу аратынхэр, клэлэеджаклохэр ыпккэ хэмылэу общественнэ транспортым рызеклонхэр. Пчъагъэхэм кызырагъэлагъорэмкэ, унэгъо 3957-мэ мыхэм афэдэ социальнэ лэпылэгу арагъэгъоты. Мы ильэсым иапэрэ мэзищ пштэмэ, ахэм республикэ бюджетым щыщэу сомэ миллион 13-рэ

мин 420-м ехъурэ апэлухъагъ.

Тигуапэу хэдгъэунафыхкы аужырэ ильэси 4-м кыкклоц сабыибэ зыщанлурэ унагъохэм кызырагъэуагъэр. 2012-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м кыщыублагъэу ящэнэрэ сабыи ыккы ащ кыккэлэцлыкхэр кызыфэхъухэрэм зэтыгъоу сомэ мин 50 (чыплэ ны мылкъуккэ ащ еджэх) араты, фэдэралнэ ахъшэу къафатлупщырэм нэмыккэу. 2014-рэ ильэсым иапэрэ мэзищ ащ фэдэ социальнэ лэпылэгу зэрэтыгъэр нэгырэ 366-рэ. Ащ пэлухъагъ сомэ миллион 18-рэ мин 320-рэ.

Мары клэлэцлыкхэм ягъэмфэ зыгъэспсэфыгъо лъэхъан къэсыгъ. Ильэс къэс республикэм щыпсэурэ клэлэцлыкхуо зипсауныгъэ зыгъэпытэн, зигъэспсэфын амал зэрагъэгъотырэм ипчъагы, мылкъоу ащ пэлуагъахъэрэми ахагъахъо. Мы ильэсыр кызысхъагъэм кыщыублагъэу клэлэцлыкху 1248-мэ япсауныгъэ агъэпытэным, ялэзэнхэм фэш чыплэ зэфэшхъафхэм агъэклауагъэх. 2014-рэ ильэсым зэккэмкы клэлэцлыкху

мин 23-мэ зарагъэгъэспсэфышт, япсауныгъэ агъэпытэшт. А лофыгъом федеральнэ мылкъум имызакъоу, республикэ бюджетми мымаклэу мылкъу хелъхъэ — миллион 116,68-рэ.

Ау ахъшэ закккэ зэккэри зэшлопхын плэккышттэп. Тинешырэ мафэ зыфэдэштыр зэлытыгъэ клэлэцлыкхэм плуныгъэ тэрэз ягъэгъотыгъэныр лофыгъо шхъалэхэм ащыщ. Яхэгъэгу шлу альэгъоу, янэятэхэр агъэлаплэхуэ, нахъыж-

хэм уасэ афашлэу, алытэхуэ плугъэнхэр зэккэми типшъэрыл. Ахэр непэ гъогу тэрэз тедгъэуцхэмэ, тиунагъохэри, къэралыгъори зыщыгугъынхэ лэужщылэшт.

Тичыгу мамырэу, зэгурылоныгъэ тиреспубликэ ильэу, тиклэлэцлыкхэр насыпышлохуэ псэунхуэ Тхъэм елу, ахэм ящых макъэ зэпымыунэу, гушлого нэпс нэмыккэ рамыгъэхынэу тафэлъало.

ЖАКЪМЫКЪО Аминэт.

Лъэпкъ къашъом зэфыщагъэх

Зигугъу къэтшышт клэлэцлыкху къэшъокло купыр зызэхашагъэр бэшлагъэп. Апэрэ сабыихэр 2013-рэ ильэсым, лоныгъо мазэм къаглохуэ рагъэжыагъ. Джы ащ адыгэ къашъохэр зэзыгъашэ зышлоигъо клэлэцлыкху 50 фэдиз къеблэгъагъ.

— Сабыихэм лоф адэпшлэныр лэшлэхэп, ау ахэм ятлорэр псынклэу агу зэрэрауытэрэм, яшъыпкъэу кызырэтэдэлухэрэм пэтшын щылэп, — ало къэшъокло купым изэхэщэн клэщакло фэхъугъэхэ Тхъаклэмэщэ Налбекрэ Къэбэхэ Анзоррэ.

— Купэу зэхэтцагъэм «Абрек» фэтыусыгъ, — къелуатэ Тхъаклэмэщэ Налбек. — Хъаджэрэтхэр цыф псынклэхуэ, шхъафитхуэ зэрэщытыгъэхэм фэдгъадагъэх клэлэцлыкхуэри. Ахэ-

ри яшенклэ псынклэх, бээджэ цыккы.

«Абрекхэр» кызыщышъохэрэ чыплэм зэрэгъэчэфхэзэ кычлэхъэх. Ахэр зызэрэшлэхэрэ уахътэр мыбэми, зэфэщыгъэхуэ, къалотэщтырэ къагъэлэгъоштырэ нахърэ гугъу ямылэу къачыхъэ. Клэлэцлыкхуэр тхъамафэм щэ зэлэклэх, шлэныгъэу зэрагъэгъотыгъэхэр зыщашэ-тырэ адыгэ джэгу бэрэскэжыы мафэм афызэхашэ.

— Сыкъэшъоныр сыгу ре-

хы, — ело мы купым цагъэсэрэ Цэй Амал. Ащ ильэси 6 ыныбж, ины зыхъуккэ, иклэлэгъаджэхэм афэдэу ежъыри дэгъоу къэшъонэу фый.

— Анахъу сикласэр слэхэр дахуэ дэхъыенхэр ары, — ело ильэситфырэ ныкхорэ нахъ зымыныбж Лъэцэрыккэ Даринэ. — Джэгухэм лэгу къащысфите-

охэзэ, дахуэ сакъышъышон сплъкынуэ зэзгъэшлэнэу сыфай.

Клэлэцлыкхуэм кын альэгъоу есагъэхэп, зыгорэ тэрэзэу къафэмышлы зыхъуккэ, губжыхуэ, къэмышыжхуэ тсысхуэи кыхэккы, ау клэлэгъаджэу ялэхэм ящыккэгъэ гушылэхэр псынклэу къагъотых ыккы сабыир «кызы-клагъэккыжы».

— Сыдигъуи зыщыдгъэгупшэрэп ахэр зэрэсабыихэр, — къелуатэ яклэлэгъаджэ. — Джэгуклэ зэфэшхъафхэм къапкырытцызэ къэшъоным фэтэгъасэх. Еклэлэклэ зэфэшхъафхэр дгъэфедэхэзэ егъэджен сыхатхэр зэхэтэгъэуцох.

Клэлэцлыкхуэм къэшъуаклэр арагъэшлэн закъор арэп Налбекрэ Анзоррэ пшъэрылэу зыфагъэуцужьырэр. Ахэм гуклэгуныгъэрэ цыфыгъэрэ ахэлэу къэтэджынхэм фагъасэх.

— Зэккэми зэлъашлэрэ къэшъокло куп хъунхуэ тыфай, — ало клэлэгъаджэмэ. — Тэ ахэтлхъагъэм тапэки хагъахъоу, цыфышлэхуэ къэтэджынхуэ тэгугъэ.

Лъэпкъ къашъом идэхэгъэ зэхэзышлэу, ар кызылэккызыгъэхэрэ клэлэцлыкхуэм ыпккы гъэхъагъэхэр ашлэхэзэ ящылэныгъэ гъогу къакулнэу тафэлъало.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.
Сурэтым итыр: **къэшъокло купэу «Абрек».**

ПСАУНЫГЪ

Врач 400-м ехъумэ ащэккэ

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкэ и Министерствэ кызырэтэрэмкэ, мы лъэхъаным тимедицинэ учреждениехэм врач 1545-рэ ащэлажэ, гурыт медицинэ лофшлэхэм япчъагъэ 4225-рэ мэхъу. Кызыралы-

Мыекъуапэ иполиклин-кэхэм ащылэжъэрэ врачхэм зэтыгъо ахъшэ лэпылэгуоу сомэ мин 200 аратынэу 2014-рэ ильэсым кыдалытэ.

тэрэмкэ, чыплэм щыпсэурэр зыфэдизым елытыгъэу шапхъэу щылэхэм аклахъэрэп врачэу тилэзеплэхэм ачлэтым ибагъэ, мы лъэхъаным къулыкхуэр врач 408-мэ ащэккэ. Гурыт медицинэ лофшлэ-

хэм япчъагы икхуэрэп, нэгырэ 795-рэ джыри тилэзеплэхэм ащыклагъэу кьеты псауныгъэр къэухъумэгъэнымкэ и Министерствэм.

Мы лофыгъор нахъ псынклэу зэшлохыгъэным, лэзеплэхэм ящыккэгъэ медицинэ лофшлэхэр игъэкъугъэнхэм фэш амал зэфэшхъафхэр кызыфагъэфедэх. Мары федеральнэ программэу «2013-рэ ильэсым нэс къуаджэм социальнэ хэхъоныгъэ егъэшлыгъэныр» зыфилорэм хэлэжъэхэзэ, гурыт медицинэ лофшлы 4-м зыщыпсэуштхэ унэхэр арагъэгъотынхэ, нэгыритлум чыгу лахъхэр аратынхэ амал щылэ хъугъэ. Джаш фэдэу «Земский доктор» зыфилорэ программэу 2012 — 2013-рэ ильэсхэм ателытэгъагъэр агъэцаклэзэ, къоджэ псэуплэхэм лоф ашашлэнэу клөгъэ специалист ныбжыккы 170-мэ сомэ миллион зырыз аратыгъ. Ау ащ етланэ

Мыекъопэ къэлэ администратием мы лъэхъаным лоф дешлэ специалист ныбжыккэхэм чыгу лахъхэр ятыгъэнхэм ыккы клэлэцлыкху ыгъыплэхэм чыплэхэр ащыгъэгъотыгъэнхэм.

зэтыгъо ахъшэ лэпылэгуоу сомэ мин 200 аратынэу 2014-рэ ильэсым кыдалытэ. Ащ имызакъоу, Мыекъопэ къэлэ администратием мы лъэхъаным лоф дешлэ специалист ныбжыккэхэм чыгу лахъхэр ятыгъэнхэм ыккы клэлэцлыкху ыгъыплэхэм чыплэхэр ащыгъэгъотыгъэнхэм.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкэ иминистрэу Мэ-

рэтыккэ Рустем кызырэлугъэмкэ, республикэм имедицинэ къулыкху щылэжъэшт лофшлэхэм ягъэхъазырынклэ мы ильэсым лъэбэкхушлэхэр ашлыгъэх. Адыгеим и Лышхъуэ Тхъаклушынэ Аслъанрэ еж министрэмрэ бэмышлэу Москва зыщэлэхэм, Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкэ и Министерствэ зэзэгъыныгъэ дашлыгъ «целевое обучение» зыфалорэ чыплэу ялэхэм къафыагъэхъонэу ыккы ялэлу къафагъэцклагъ. Джы ащ фэдэ чыплэу Мыекъопэ технологическэ университетым — 45-рэ, Краснодар дэт медицинэ университетым — 17, Ростов къэралыгъо медицинэ университетым — 10, Волгоградскэ медицинэ университетым чыплэ 6 къащаратыгъ. Арыш, медицинэ лофшлэхэм ягъэхъазырын ыуж зэрихъагъэхэм къышамыгъаклэу, шлэныгъэ дэгъуи ахэм арагъэгъотынри ифэшъуашэм тетэу зэхашэмэ, республикэм имедицинэ къулыкху клочлэшлу кхыхъхъан ыльэ-кышт.

ЖАКЪМЫКЪО Аминэт.

Редактор
шгъхьаӀэм
игуадзэр —
пшгъэдэкӀыжъ
зыхьырэ
секретарыр
Хьурмэ Хьусен